

Дзітарайтэрна і Мастацтва

Год выдання 34-ы
№ 5 (2058)
14 студзеня 1966 г.
ПЯТНІЦА
Цана 4 кап.

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАВЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕНІКАУ БССР

МУЗЫЧНАЕ ЖЫЦЦЕ

КАНЦЭРТЫ НАРОДНАЙ ФІЛАРМОНІ

У вяснян і раённых цэнтрах Віцебшчыны часта можна убачыць аб'яву аб тым, што адбудзецца канцэрт Лёзненскай народнай філармоніі. Прадэцкі канцэрт і сельская інтэлігенцыя ахвотна ідуць на гэтыя канцэрты. Яны цэпа прымаюць выступленні харавой капэлы, жаночага акампаніраванага ансамбля, танцоўраў і салістаў. Рэпертуар гэтых калектываў разнастайны. Выканаўцамі беларускіх народных і сучасных песняў, арыяў, опер, папулярных танцаў. Толькі за мінулы год артысты далі 70 канцэртаў.

Сёлетні філармоніі папоўнілася і дзіця на адзін калектыв — створаны агітэатр, у яго рэпертуары літаратурная кампазіцыя «Лёзненцы рапартажы» ХХІІ з'езду КПСС. Сцэнарый напісаў маскоўскі аўтар Г. Траяноўскі. Некаторыя дзеі на сцэне адбываюцца ў раённым доме культуры, адбыўся вялікі канцэрт з удзелам агітэатра.

Лёзненская народная філармонія часта госці ў раённых цэнтрах Смаленскай вобласці. Дзіця іе запрашалі працоўныя г. Дзімідава. Артысты ў складзе 100 чалавек рыхтуюцца да гэтага выезду на Смаленшчыну. За тым-зноў выступленні ў сельскіх дамах культуры Віцебшчыны.

260 ЛЕПШЫХ КНІГ

ПРЭС-КАНФЕРЭНЦЫЯ У КАМІТЭЦЕ ПА ДРУКУ

Намеснік старшыні Камітэта А. Барушка, старшы мастацкі рэдактар аддзела кніжных выданняў Камітэта па друку пры Савета Міністраў СССР В. Пючкін, старшы інжынер тэхнічнага ўпраўлення Камітэта па друку пры Савета Міністраў СССР М. Крукаў, дырэктар выданняў В. Вільгоўскі знаёмлілі прысутных з задачамі выданняў і іе экспазіцыяй.

Раней, чым дэманстраваць у Мінску, выстаўка лабывала ў сталіцах прыбалтыйскіх рэспублік, Ленінградзе, Кіеве, Кішмёве, 3 Беларусі яна накіруецца ў Сярэдняе Азію. Экспанаты выстаўкі—гэта кнігі і графічныя работы, прэм'яваныя на Сёмым усеазаемным конкурсе Міжнародным конкурсе 1965 года ў Лейпцыгу і Універсітэцкім медалімі ВДНГ 1965 года. Значнае месца ў экспазіцыі займаюць беларускія выданні. Выдавецтва нашай рэспублікі, як вядома, атрымалі на мінулым годзе конкурс кнігі трынаццаць прызюў, заняўшы чввёртае месца. У рэспубліцы прыкметна ўзрастае культура выдання не толькі мастацкіх кніг, але і падручнікаў, часопісаў. Выстаўка будзе працаваць да 22 студзеня.

Заўтрашняя вёска—гэта шматпавярховыя жылыя дамы з усімі выгодамі, прыгожымі і прасторнымі палацамі культуры, школы, дзіцячыя сады і яслі, магазіны, бытавыя ўстановы, спартыўныя будынкі. Праекты такіх вёсак нараджаюцца ўжо сёння. На здымку вы бачыце галоўнага інжынера Магілёўскага аблпраекта Ц. Ціванова (злева), дырэктара аблпраекта заслужанага будаўніа БССР І. Галеенку і кіраўніа архітэктурна-планіровачнай майстарні Д. Воранава ў час абмеркавання праекта планіроўкі саўгаса «Камуніст» Горацкага раёна.

Фота М. ЖАЛУДОВІЧА, (БЕЛТА).

ЧЫМ ДАПАМАГЧЫ ЭСТРАДЗЕ?

І. ПАЛІВОДА, начальнік Упраўлення па справах мастацтва Міністэрства культуры БССР

АБ ЭСТРАДЗЕ, эстрадным мастацтвам, яго асаблівасцях і праблемах напісана няма-ла артыкулаў, прынта некалькіх пастаноў, накіраваных на «паліпшэнне», «выпраўленне» і г. д. І тым не менш, пытанне, як канцэрт, застаецца адкрытым... Выступленні друку, пастаноў даюць, зразумела, свае вынікі. Многае на эстрадзе змянілася ў лепшы бок. Гэта дагчыць і рэпертуару. І ўзровень выканання. Але застаўся яшчэ многа невырашанага, і маўчаць пра гэта проста нельга.

Эстрады жанр у сучасным прафесіянальным мастацтве заняў адно з галоўных месцаў. Па масавасці і даступнасці ён саступае, бадай, толькі кіно. Эстрады артысты нясуць сваё жыццядарнае мастацтва—востры фелетон, надзеіны куплет, новую песню, танцавальную мініяцюру, арабасту, пантанаму — у самым аддаленым кутку. Больш прох тысяч канцэртаў за год даюць толькі бригады Беларускай дзяржаўнай філармоніі. Вядома, артысты імкнучыся, каб кожны канцэрт быў змястоўным, цікавым, асабдым. Не перакрасляючы вялікай справы, якую робіць Беларускай дзяржаўная філармонія, скажам шчыра: эстрада наша яшчэ далёкая ад дасканаласці.

АДНА З НАИБОЛЬШЫХ вострых праблем для Беларускай эстрады — гэта праблема кадраў. Музыкальны ансамблі, напрыклад, мы фарміруем амаль цалкам з амагараў. Адкуль, сапраўды, узяць, скажам, гітарыста, калі вучэбныя праграмы музыкальных вучылішчаў і кансерваторыяў нават не прадугледжваюць знаёмства з такімі інструментамі, як гітара і саксафон. Не маючы прафесіянальнай падрыхтоўкі і аднаведна сфармаванага музыкальна густу, маладыя хлопцы ў пошуках арыгінальнасці і новага перамаюць зоры замежнага «мадэрну» і потым, выдаючы гэта за сваё, нясуць «у масы».

Я не хачу сказаць, што наша кансерваторыя павіна рыхтаваць музыкантаў джаза, а харэаграфічнае вучылішча — чачотнікаў. Але чаму навучным установам не ўлічыць патрэбы эстрады і, выпраўляючы маладога спецыяліста ў дарогу, не забяспечыць яго неабходным багажом: у харэаграфічным вучылішчы — паставіць адзін-два канцэртныя танцы (апрача асноўнай дыпломнай работы), у тэатральным інстытуце — падрыхтаваць чытанне хоць некалькіх сучасных вершаў, у кансерваторыі — развучыць хоць бы перад выпускнікам некалькі новых песняў (апрача традыцыйных арыяў і «Засядунай» І. Дунаўскага). Гэта было б

значнай падмогай у справе прафесіяналізацыі нашай эстрады. Зразумела, эстрады жанры — не толькі нешта лёгкае. Добра выкананая п'еса для скрыпкі ці вялянцэлі, класічны раманс аб арыя, маналог ці праязны ўрывак — усё гэта можа прынесці не меншы поспех, чым вясёлы скетч, куплет ці пародыя. Майстэрства і талант абавязковы на эстрадных падмоцках таксама, як і ва ўсіх іншых галінах мастацтва. Але эстрада ўсё ж застаецца эстрадай, і калі выканаўца мае не толькі агульнае ўяўленне аб законах жанру, а нешта ўжо зме, падрыхтаваны да першых крокаў на нашай сцэне, — можна не сумнявацца, што і гэты першы і ўсе астатнія крокі ён зробіць больш упэўнена. Галоўнае — выйграе само мастацтва, бо без прытоку свежых сіл, без кваліфікаванага папаўнення эстрада не можа існаваць.

Падрыхтоўка, падбор і расстаноўка кадраў, аднак, толькі частка праблемы. Не менш важнай і цяжкай з'яўляецца арганізацыя працы артыстаў. Запіліць перад кожным артыстам пудроўковы мяк, вызначыць напрамак і перспектыву яго творчасці, не дапусціць прыпынку, рапуха падрыхтоўцы і заахвочваць пошук, спалучаючы ўсё гэта з планавымі асновамі ў рабоце, — вось задача, з якой Беларускай філармонія пакуль што не спраўляецца.

Эстраднае мастацтва ў нашай філармоніі прадстаўляюць 150 артыстаў. Старод іх нямаля таленавітых людзей, што ўсё жыццё прысвяцілі служэнню сваёй у заўсёды ўдзячнай музе. Творчы ўзровень большасці выканаўцаў даволі высокі. Ёсць, зразумела, і менш падрыхтаваныя таварышы, такія, што яшчэ не знайшлі сябе, ёсць нават і прафесіянальна малапрыгдоны. І ўсё гэтыя 150 чалавек працуюць па сутнасці без спецыяльнай рэжысуры. Беларуска эстрада не мае ў сваім складзе спецыялістаў-пастаноўшчыкаў, і гэта — сапраўдны брэнч нашай філармоніі.

Калі ў выступленнях нашых артыстаў няма адзінага стылю, калі не відаць адрэцэпаванасці нумароў і чысціні выканання, калі мы не заўсёды вытрымліваем спаборніцтва з эстраднымі бригадамі Масквы, Ленінграда, Тбілісі, Кіева і іншых гарадоў, дык гэта перш за ўсё таму, што наша філармонія абыходзіцца без рэжысуры.

НЕ УДАЕЦЦА філармоніі вырашыць і яшчэ адну, самую галоўную з усіх праблем — забяспечыць артыстаў сучасным беларускім рэпертуарам. Пабудзеш на канцэрте артыстаў

ДА НОВЫХ ТВОРЧЫХ ЗДЭЯЙСНЕННЯЎ! ПІСЬМО ДЗЕЯЧАМ МУЗЫЧНАГА І ХАРЭАГРАФІЧНАГА МАСТАЦТВА

Дарэгі таварышы, дзеячы савецкага музыкальнага і харэаграфічнага мастацтва!

Набліжаецца дзень радаснага свята савецкага народа — 50-годдзе Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. Азіраючыся на пройзденыя краінай і ўсімі намі шлях, мы, дзеячы савецкага мастацтва, можам з законнай годасцю адзначыць, што дзесцігоддзі ўпертай працы па пераўтварэнню народнай гаспадаркі, па стварэнню і ўмацаванню самага справядлівага ў свеце грамадскага ладу адначасова з'явіліся гадзі сацыялістычнага мастацтва, дагчытага ў выніку культурнага будаўніцтва. Наша Радзіма, незлічона багатая талентамі, па праву займае цэлер вядучае месца ў развіцці савецкага прагрэсіўнага мастацтва. Рыхтуючыся сустраць ХХІІ з'езд КПСС і святле са свята 50-годдзя Вялікай Кастрычніка, мы ад усіх душы дэяем роднай Камуністычнай партыі і Савецкаму Ураду за ўсё, што зроблена і робіцца імі для развіцця музыкальнага і харэаграфічнага мастацтва. Мы ганерымся бліскучымі поспехамі савецкага музыкальнага і харэаграфічнага мастацтва, якое карыстаецца ўсеагульным прызнаннем і ў нашай краіне і далёка за яе рубяжамі.

Для нас няма большага гонару і радасці, чым служэнне сваёй творчасцю роднаму народу, чым сустрачы з чумлімі, прабавальнымі савецкімі слухачамі і глядачамі. Мы, ніжэйпадпісаныя кампазітары, дырыжоры, ачмы ўнесці свой уклад у правядзенне ўсенароднага свята; мы хочам, каб яго стала сапраўдным аглядам лепшых дасягненняў савецкага мастацтва і садзейнічала б далейшаму ўмацаванню цесных кантактаў паміж намі і нашымі глядачамі і слухачамі. Мы з'яўляемся да ўсіх сваіх калег з ацілкам выступіць з творчымі прапаванамі перад рабочымі, працоўнымі ўсімі савецкай інтэлігенцыяй, моладзю, перад нашай дэятароў; расказаць ім пра наш творчы шлях, як мага шырэй далучыць іх да вялікага мастацтва.

Мы заклікаем усіх кампазітараў, артыстаў, дырыжорав, рэжысёраў, балетмайстэраў, кіраўнікоў мастацкіх калектываў стварыць новыя высокамастацкія творы, спектаклі, канцэртныя праграмы, якія адлюстравалі б гераічную працу і камуністычнае свецкае народа — будаўніа барацьбы грамадства.

Мы маем намер расшырыць маршруты нашых гастроляў, арганізаваць канцэрты і творчыя справадзчы ў прамысловых раёнах перад рабочымі — машынабудульнікамі, нафтавікамі, шахцэрамі, хімікамі, будаўніцамі, чыгуначнікамі, рыбакіам; перад працоўнікамі саўгасаў і калгасаў, перад настаўнікамі, студэнтамі, школьнікамі, перад бленескімі воінамі Савецкай Арміі і Флоту. Мы заклікаем пераіць наш прыклад усіх дэятароў савецкага музыкальнага і харэаграфічнага мастацтва. Яны, кожны артыст канцэртнай артыстычнай і музыкальнай тэатра, кожны прафэсар і педагог музыкальнай навукальнай установы прыкладзе максімум намаганняў для значнага палепшэння мастацкага абслугоўвання працоўных нашай неабсяжнай краіны!

Няхай у азнаменаванне святавання 50-годдзя Кастрычніка шырока прагучаць лепшыя оперы, балеты, аперэты і канцэртныя праграмы, вартыя здэяйсненняў вялікага савецкага народа!

Трына АРХІПАВА — народная артыстка РСФСР; Галіна ВІШНЕУСКАЯ — народная артыстка РСФСР; Зіліа ПІЛІС — лаўрат Ленінскай прэміі, народны артыст СССР; Дзімітрый КАБАЛЕУСІН — народны артыст СССР; Леанід КОГАН — лаўрат Ленінскай прэміі, народны артыст РСФСР; Мірошын КАНДРАШЫН — народны артыст РСФСР; Ігар МАІСЭЕВ — народны артыст СССР; Надзеяна НАДЗЕЖДЗІНА — народная артыстка РСФСР; Леў АБОРЫН — народны артыст СССР; Давід ОНСТРАХ — лаўрат Ленінскай прэміі, народны артыст СССР; Георгій АБРАМОВІЧ, народны артыст СССР; Мая ПЯТРОУ — народны артыст СССР; Май ПІСЭЦНАЯ — лаўрат Ленінскай прэміі, народная артыстка СССР; Святлаўра РЫК-ТЭР — лаўрат Ленінскай прэміі, народны артыст СССР; Геннадзь РАЙНДЗЕЦ, ВЕНІСІН — заслужаны артыст РСФСР; Меціслаў РАСТРАПОВІЧ — лаўрат Ленінскай прэміі, народны артыст РСФСР; Юліян СВІТЛАНУА — народны артыст РСФСР; Аліксандр СВЕШЧЫКАУ — народны артыст СССР; Георгій СВІРЫДАУ — лаўрат Ленінскай прэміі, народны артыст СССР; Шыра ХРЭЗНІКАУ — народны артыст СССР; Змітрый ЗАСТАВІЧ — лаўрат Ленінскай прэміі, народны артыст СССР.

КАНФЕРЭНЦЫЯ ВЫКЛАДЧЫКАУ

У Мінску гарадское Упраўленне культуры правяло дзень канферэнцыю дырэктараў і выкладчыкаў музыкальных школ сталіцы і Мінскай вобласці. На працягу двух дзён удзельнікі канферэнцыі слухалі даклады аб метадыцы выкладання музыкі і музыкальнай адукацыі, абмываліся вопытам, удзельнічалі ў рабоце секцыяў фартэпіяна, скрыпкі, балая, народных інструментаў. З цікавымі дакладамі выступілі дацэнт Беларускай універсітэта імя Ул. І. Леніна М. Крукоўскі, супрацоўнік Беларускага навукова-даследчага Інстытута педагогікі А. Міленіч, аб дзіцячым педагогічнай літаратуры ўкраінскі кампазітар і расказаў кіеўскі кампазітар Н. Сіліванскі, які быў запрошаным на канферэнцыю ў якасці гасця. У рабоце секцыяў прыняла таксама ўдзел група выкладчыкаў Ленінградскай кансерваторыі.

ПА ЗАПРАШЭННЮ ГАМЯЛЬЧАН

Працоўныя Гомельшчыны прывалююць вялікую цікавасць да музыкі. Па іх просьбе ў вобласць выехала лекцыяна-канцэртная бригада Беларускай дзяржаўнай філармоніі. На працягу дзесяці дзён на будынках прадпрыемстваў, ва ўстановах і калгасах музыкантаў і рэжысёраў, арганізавалі лекцыі «Як слухаць і разумець музыку», «Народная музыка», «Лірыка». Лекцыі будучы суправаджаюць канцэртны артысты філармоніі. У праграму канцэртаў уключаны творы кампазітараў-класікаў, народныя песні, і рускіх кампазітараў.

ДЛЯ ВОІНАУ-ПАГРАНІЧНІКАУ

Работнікі мастацтва рэспублікі часта сустракаюцца ў воінаў пагранічнай Н-скай застава. Індэяна ў клубе пабылілі артысты, а дзім адбылася сустрэча з музыказнаўцай А. Ракавай. Тэма вечара — «Музыка нашых дзён». Салдаці, сержанты і афіцеры з цікавасцю праслухалі лекцыю аб творах савецкіх кампазітараў Шастаковіча, Хачатуряна, Кабалеўскага і іншых. Расказала А. Ракава і пра тое, што створана ў апошнія гады кампазітарамі Беларусі. Лекцыя суправаджалася выкананнем твораў у грамплаціце.

Такія ж вечары адбыліся і на некаторых іншых заставах.

Людміла Хрысціна працуе брайерам на Гродзенскай швейнай фабрыцы і завоча вучыцца на трыцім курсе Гродзенскага музыкальна-педагогічнага вучылішча. Людміла добра спявае. Яна — салістка эстраднага аркестра Палаца культуры тэкстыльшчыкаў.

БЕЛАРУСЬ АРХІТЭКТУРНАЯ

ЛЁГКААТЛЕТЫЧНЫ МАНЕЖ І ГАСЦІНІЦА

Архітэктарамі С. Філімонавым і В. Малышавым («Белдзярпраект») распрацаваны праект лёгкаатлетычнага манежа, якім завершыцца будаўніцтва спартыўнага комплексу мір ракой Свіслаччу і Паркавай магістраллю ў Мінску.

Манеж уяўляе сабой крытае спартыўнае памішканне, прызначанае для трэніровак лёгкаатлетаў у зімовы час. Спартыўнае ядро мае прамую бегавую дарожку даўжыняю 120 метраў, кругавую бегавую дарожку даўжыняю 200 метраў, сектары для кідання і скачюня. Вышыня памішкання — 9 метраў, што дазволіць праводзіць трэніроўкі нават скакунам з шостом. У будынку размешчаны гардэроб для спартсменаў, душавыя, пакоі для інвентару і іншыя дапаможныя памішканні. Для глядачоў ёсць трыбуна на 5000 месцаў. Акрамя таго, на вышыні чатырох метраў праходзіць галерэя, на якой таксама змогуць размясціцца глядачы. У другую чаргу прадугледжана будаўніцтва гасцініцы для спартсменаў на 150—200 месцаў, непасрэдна звязанай з манежам.

Так будучы выглядзе лёгкаатлетычны манеж і гасцініца на Паркавай магістралі. Мал. архітэктара С. ФІЛІМОНАВА.

ПОЛЬСКИМ СЯБРАМ

У мінулым годзе нашы польскія сябры дэманстравалі ў Гродна фотавыстаўку «Беласточчына за 20 год». Яна прыцягнула ўвагу працоўных вобласці. Надаўна ў Беласток накіравана вялікая фотавыстаўка «Гродзеншчына дзёна» — 170 фотаздымкаў, якія размешчаны на 24 стэндзе, адлюстравалі дасягненні працоўных у прамысловасці, сельскай гаспадарцы, навуцы і культуры.

ПРЫХОДЗЬЕ, КАЛІ НАС ТЯМА ДОМА!

Мазыр... Стародаўня вучэльня, якая ўжо паміж узгоркамі, і вялікі сучасны завод—кабелны, металургічны машыны; паўнаводная прыляц і прыгажун-мост над ёй; дамы, пабудаваныя ў мінулыя стагоддзі, і кварталы строгіх новых будынкаў...

Тут у гады рэвалюцый дзейнічала баявая камуністычная арганізацыя, адсюль калісьці пачынаўся наступ на вядомыя палескія балоты, а дзесьці падаўна знаходзіліся нафта. Легенды ў гэтым горадзе суседнічаюць з чужойнай герцагіняй Явао.

У Мазыры я быў некалькі разоў і лічыў, што ведаю яго параўнальна добра. Але кожны раз знаходзіў штосьці новае ў абліччы старажытнага горада, і вельмі хачелася лепш спазнаць яго гісторыю. Думаў—зрабіць гэта проста. Есць жа тут краязнаўчы музей, яго экспазіцыя—экскурсія ў мінулае і погляд у будучае...

Паглядзець гэтыя экспазіцыі ўдалося толькі ў час апошняй намяндароўкі. Музей для наведвальнікаў адкрыты тры разы на тыдзень і толькі да пачатку гады. За канцавацца рабочы дзень на фабрыках, заводах, ва ўстановах, і ў гэты ж час зачыняюцца дзверы музея. Адною з праблем, як у старой прыказцы: «Прыходзьце, калі нас няма дома».

«Наб глядзець і вучыцца»—такую даўно і дакладна вызначаны задачы музей. Што ж можна паглядзець і чаму навучыцца ў Мазырскаму краязнаўчым музеі?

Гутару з навуковым работнікам Марыям Мікалаеўнай Клявіннай. Энергічны яна чалавек. Толькі куды ідзе гэтая энергія? У асноўным, міне здаецца, на розныя гаспадарчыя клопаты. І гэта ад таго, што ў музеі не ўжо ніякіх планаваных работ. Таму і фонды папярэдняга рэдакцыі, і навуковай работай на сутнасці нічога не займаюцца, а экспазіцыя месціцца паддае вельмі невыразнае ўражанне.

На ўсе пытанні тут чуюць адзін адка—патрэбна яшчэ навуковы работнік. Не парочу, вядома, сапраўды ў ім ёсць работа. Але ці ўсё магчыма робіць штатныя супрацоўнікі, якія працуюць сёння ў музеі?

Аб гэтым лепш за ўсё засведчыць сама экспазіцыя. Паглядзіце і ў імя вядомых мастакоў і мастацтваў, якіх тут мастакі. Кожны стэнд—бесстэжны набор фатаграфій, якія ў большасці сваёй маюць ад-

нолькавае значэнне да збора музея краіны. Вось раздзел, прысвечаны Веры Харужай, — невялікі шчыт у маслінавай раме з фатаграфіямі і дакументамі, якія экспануюцца (вядома, значна лепш) і ў Гомельскім і ў Мінскім абласных музеях. І нічога свайго, ніводнага дакумента або здымка, які б цікава і арыгінальна расказаў пра дзейнасць вядомай рэвалюцыянеркі на Палесці. А ў Мазыры жывуць яшчэ людзі, якія асабіста ведалі Веру Харужую, яшчэ стаяць дамы, дзе яна жыла і працавала... І як жа балюча і крывадушна, калі бачыш такую аб'яву!

Музей пакуль што не стаў цэнтрам краязнаўчай работы ў раёне, не аб'яднаў вакол сябе энтузіястаў краязнаўства і вострааў рэвалюцыі, не шукае (таму і не знаходзіць) цікавых і карысных форм супрацоўніцтва з імі. Надаўна на пасяджэнні Гомельскага абласнага аддзела культуры і мастацтва раёна мае сур'ёзныя недахопы. Дарчы, ў размовах з работнікамі музея і аддзела культуры я не заўважыў нават самай малой заклапочанасці такой ацэнкай іх дзейнасці.

М. Клявінкі лічыць, што ні ўмоў, ні магчымасцей для таго, каб музей адпавядаў свайму прызначэнню, у Мазыры няма.

Яна зноў паўтарае: — Вось каб далі яшчэ аднаго работніка,— і скардзіцца: — Калі б архівы і іншыя музеі больш ахвотна давалі нам дакументы, калі б быў мастак або хопіць бы кваліфікаваны сталець...

Памачы музей, безумоўна, трэба. Але яшчэ большага неабходнасць у тым, каб як найхутчэй пачаць утрыманніцы настраўваць. Нічога не рабіць і чакаць, пакуль хто-небудзь знойдзе і даць цікава да ўсё. Пакуль што работнікі музея не могуць выказацца ў камандароўкі па сёлах Палесся, бо гэта азначала б пакінуць музей без экскурсавода. Але ж і ў самім Мазыры работнікі музея яшчэ па-праўду не «асвоілі», як належаць свайму павіннаму. Вось будучыня будзе шчыльна хімкамі—нічога ў музейных экспазіцыях не наглядзець пра гэтую падзею. Подзвігамі беларускіх нафтавікоў ганарыцца

ўся краіна, а ў музеі пра іх ні слова! Такія прыклады могуць прывесці многа.

Музей не толькі не паспявае за імклівым бегам сённяшніх падзей. Гісторыя старых мазырскага прадпрыемстваў, не гаворачы ўжо пра калгасы і саўгасы, адлюстравана сумна, нецікава, раўнадушна. Пры мне заходзіў у музей прадстаўні аднаго завода—прадзі памачы напісаць летапіс прадпрыемства. Але ніякай парадзі ён не атрымаў—такія матэрыялы ў музеі няма.

Слаба распрацавана экспазіцыя, прысвечаная дзейнасці Палескай партыйнай арганізацыі ў дні рэвалюцыі, няма дакументаў аб устанавленні Савецкай улады на Мазырышчыне, аб калектывізацыі і індустрыялізацыі, не вядзецца ўлік помнікаў роднага краю, драўня і аднастайна прадстаўлена яго гісторыя.

У музеі я раптам прыгадаў вядомы палескага савадара-мачуру Пінчука і не таму, што даведаўся тут пра яго нешта новае і цікавае, а з прычыны проста супрацьлеглы. У экспазіцыях не знайшося месца ні для работ маскоўскіх мачуруцаў, ні для вырабаў народных умельцаў, а імі ж славіцца ўдзяна Палесся!

Калі дадаць да сказанага яшчэ невялікую экспазіцыю мастацтва афармлення экспазіцыі, сумная картина будзе поўнай Праўда, у апошнім музеі не вільняць—сваімі сіламі добра і прыгожа аформіць стэнд работнікі не могуць. Надаўна заважыў у майстарыні Гомельскага аддзела мастацтва фонд БССР экскізы афармлення аднаго пакоя. За іх даваўся заплаціць значную суму грошай. Заплацілі, загадаў ведаючы, што экскізы гэтыя ажыццэўлены не будуць. Справа ў тым, што іх аўтар мастак М. Гаранскі зыходзіў з чаго хоча, толькі не з рэальных магчымасцей музея. Ён, напрыклад, прадуладзеў ішоў для скульптуры ў сцяне. Але, па-першае, сцены тут вельмі тонкія і нішчы не зробіш, а па-другое, няма сродкаў, каб набыць скульптуру.

Бюджэт музея на год складае 2200 рублёў, тут востым пакояў і практычна наўрад ці дакранацца ў бліжэйшы час пэндзляў мастака да экспазіцыі. Тут ужо, безумоўна, без дапамогі не абыйдзецца. І ў першую чаргу гэта павінна зрабіць Гомельскі абласны краязнаўчы музей і Упраўленне культуры абласнага аддзела.

Глядзецца і вучыцца. Многа яшчэ трэба зрабіць, каб у Мазыры музей было на што глядзець і чаму вучыцца.

Д. РАДЗІНСКІ,
спец. кар. «Літаратура і мастацтва».

Рабочы, служачы, студэнты і школьнікі з захапленнем займаюцца ў студыі класічнага танца, якая працуе пры Мінскім Палацы культуры і прафсаюзаў. Самадзейныя матэрыялы балеэта часта выступаюць перад праслаўленай тымца І. Гаранскай і вучанцамі Л. Волкава, якія выконваюць танец Д. Лукаса «Вольны».

Фота Ул. КРУКА.

З нашай ПОШТЫ НА ПАЎСЛОВЕ

У мінулым годзе Беларускае тэлебачанне наладзіла рад цікавых перадач пад рубрыкай «Як нас абслугоўваюць». На бланкітных экранках абдыліся сустрачы з работнікамі прылады, цырульняй, атэлью і іншым бытавым установам, ад якіх часта залежыць добры настрой людзей.

Але вось бяда, сама студыя не заўсёды клопаціцца аб добрым настроі глядачоў.

Мы маем на ўвазе шматлікія аб'екты ў перадачы, пераключэнні, выключэнні, якія асабліва пачаціліся ў апошні час.

5 студзеня перадача «У нас у гэтым «Гарызонце» абарвалася якраз у той момант, калі акцёр адкрыў рот, каб праспяваць наступ-

ную музыкальную фразу. 7 студзеня такі ж фокус сплётаўся ў час паказу спектакля Цэнтральнага тэатра Савецкай Арміі «Прызнанне ў каханні». У той жа вечар пасля перадачы тэлевізійна на экране раптоўна паявіўся і так жа раптоўна знік слявак.

Мы разумеем: студыя мае свой неперашчальны перадачы, але чамаму яго выконваць. Абавязана яго перадачы перадачы ітарэсамі глядачоў?

«Абрыць», вядома, на студыі нічо не плануе. Але добрае абслугоўванне глядачоў павінна быць абавязкам.

Па даражніцкую тэлебачанню
Е. АТРАШКЕВІЧ,
г. Баранавічы.

НЕ АБМІНАЙЦЕ МАЛЫЯ ГАРАДЫ

Надаўна я быў у Мінску і прымема здзіўляўся: ва ўсіх кнігарнях і кіёсках сталіцы прадаюцца невялікія кніжачкі бібліятэка «Жыжыка». А ў нашым горадзе Кобрыне іх днём з ангіём не знойдзецца.

Нехта забывае, што і мы любім вострае сатырычнае слова, трапны жарт, гумар, што і ў нашым раёне ёсць многія самадзейныя артысты, гарачы прыкладнікі мастацкага слова, для якіх бібліятэка «Жыжыка» — добрая крыніца рэпертура.

Д. ШТОК.

У НЕКАЛЬКІ РАДКОЎ

Салон-магазін грамадзяні у Мінску атрымаў вялікую партыю плацінак з запісамі твораў клясычнай нашай рэспублікі. Сярод іх—беларускія народныя і сучасныя песні, арны і оперы. Асаблівым поштым карыстаюцца творы Я. Цішкоўскага, Ю. Семіяніна, Я. Глебава і іншых.

У Чарэвскім раёне—каля 20 самадзейных музычных калектываў. Амаль усе яны працуюць у сельскіх дамах культуры. Для аматараў музыкі набываюцца музычныя інструменты. Так, за апошні час камплет духавога аркестра набыў раённы Дом культуры. Мінска і Баян—Смільчаны Дом культуры.

З творчасцю лаўрэата Ленінскай прэміі кампазітара Г. Вяршыцкіна знаёмыя выстаўка, якую падрыхтавалі работнікі Дзяржаўнай бібліятэкі імя Ул. І. Леніна. На стэндзе экскізы музыкальных выданняў—сімфанічныя партыі «Паміці Сяргея Ясенава», рамансы, песні, літаратура аб творчасці і грамадскай дзейнасці кампазітара.

БРСЦКАЯ ПРЭМ'ЕРА

У Брэсцкім тэатры імя Ленінскага камсамола Беларускае дзіцячае тэатральнае труп. Тут паставілі спектакль «Гарчына лета ў Вердзі» — істэрыю аднаго менагана рамяна праграшчэ чараўнік, даставаў Аляксандра Яўгеневіча карабіні і каманіямі. Белітэатры і моўтыя ферманіямі «яліны нефрыты, дымчатыя тэпазы, агаты галішчым і машулах, сэрдаці, ляміны» змелася, што ля ног маі зліпалася мора, я нават думала яго пах. Каманіі зіхцілі, пераліваліся, кіналі, шумелі!

І калі работа раптам застопарыцца і калі ахочыцца дрэнны настрой, я саджуся на дыван, беру свае каменні і пачынаю трыба прасіць іх, складваюць перакладчыца. Тады забываецца пра ўсё на сөөце, робіцца надзіва лёгка. Гэты каменні не раз дапамагалі мне, гаворачы Аляксандра Яўгеневіча.

Я веру яму, таму што сама раптам адчуваю радасць і спакой.

«Любові і солов'ямы — спеціальна о с т е спал», пісаў Багачыні, які вельмі захапляўся рыбамі і зямляцамі. Мне здаецца, гэтыя словы палыходзілі і да Аляксандра Яўгеневіча, чалавеча, які можа па-сапраўднаму захапляцца, а гэта значыць шмат бацьчы, значыць, пісаць.

І яшчэ некалькі слоў. Вусна або проста ў сабрэскай гутарцы трыба прасіць да Аляксандра Яўгеневіча да зноў наладзіць выстаўку іго калекцыі. Гэта ж прычым людзіям вялікую радасць.

І яшчэ па вуліцы і ў думках ууліла сабе, чым захапляюцца людзі, што ідуць мне наустрачу. А вось той, значыць, вяртаючыся, нічым! А як жа ён жыў?

— Без гэтага я не змог бы ні жыць, ні пісаць, усупомнілася мне слова Аляксандра Яўгеневіча.

І. ПІСЬМЕНА.

БЫБЛІЯТЭКА ЧКАЕ ДАРАДЧЫКА

Г. МЕЛАМЭД,
загадчык навукова-метадычнага аддзела бібліятэказнаўства Дзяржаўнай бібліятэкі БССР імя Ул. І. Леніна

Метадзічная дапамога дае стаючы вынікі тады, калі яна падмацоўваецца арганізацыйнымі на-

магамі. Добрая вынікі будуць тады, калі раённая бібліятэка працуе ўзгоднена з аддзелам культуры, якія ў сваю чаргу павінны зрабіць з арганізацыяй бібліятэчнай работы.

Так робяць у Рэчыцкім раёне. Аддзел культуры і раённая бібліятэка правільна размясцілі ў раёне сетку сельскіх культасветустановаў. І вось у бібліятэцы прыйшлі новае сотні чытачоў. Летас яшчэ бібліятэкам было прысвоена званне «Бібліятэка выдатнай работы». Сёлета за атрыманне гэтага звання змагаюцца яшчэ пяць.

Каб метадычная дапамога была сістэматычнай, у раёнай бібліятэцы складзены план, у якім прадугледжана, каму і чым трэба дапамагчы. Апроч таго, у сельсаветах, дзе ёсць па тры—чатыры культасветустановы, выдзеленыя апараты бібліятэкі, якія кантралююць работу кожнай сельскай бібліятэкі і аказваюць ёй дапамогу.

Крыху інакш арганізавана гэтая справа ў Полацкім раёне. Лепшыя сельскія бібліятэкі аказваюць за работу тым, якія ішчэ дрэнна спраўляюцца з абавязкамі прапагандастыкі. Так, Беларускае сельскае бібліятэчнае званне «Бібліятэка выдатнай работы» і вось гэтая па-радава ўстанова культуры ішчэ не над Уладымірскаму сельскім клубам.

Шэфы сур'ёзна паставіліся да выканання сваіх абавязкаў. І гэта да-памогло. Уладымірскае сельскае клуб сёлета выйшаў у лік лепшых у раёне.

Нельга пагарджаць і такой формай метадычнай дапамогі, як вездзе ў сельскай асяродкі культуры. Важна прадумваць гэтыя пасадкі, ведаць, што зрабіць на месцы. Але часам наведанне сельскіх бібліятэк носіць яшчэ ў нас гаспадарскі характар—забіваюць загадчыкі раёнай бібліятэкі ў клуб на паўталіны, «прапачынюць» работніка і адраду зніжкі. Вядома, таія камандароўкі не даюць карысці. Так было ў свой час у Віцебскім і Гарадзіцкім раёнах. Работнікі раённых бібліятэк часта выязджалі ў адны і тыя ж установы культуры, але забываліся пакаівацца галюўням—як жа чытаюць кнігу на вёсцы. З-за бескантрольнасці ў многіх сельскіх і клубных бібліятэках гэты раённы зменшылася колькасць чытачоў, скарацілася сетка перасо-вак, не стала і тых намогіх кнігалюбаў, якія не паспелі нават як след узліцца за работу.

За апошні час метадычная дапамога ў нас стала больш мэтанакіраванай і плавнай. Столінская, Полацкая, Пухавіцкая раёныя бібліятэкі склаў і афарміў выездаў, выявілі ўстановы культуры, якія перш за ўсё патрэбна дапамагчы. Распрацаваны планы ўзаемаправаў сельскіх бібліятэк, наддаюцца калектывы выездаў. Асабліва цікавыя і карысныя выездаў былі ў раёнах вольных работнікаў культуры. За два—тры дні яны дапамогуць бібліятэцы закла-сіфікаваць і правільна расставіць кніжны фонд, абавіць наглядную агітацыю, прывесці ў парадок каталог, арганізаваць перасоўкі. У многіх раёнах рэспублікі ствараюцца метадычныя аб'яднанні, вакол якіх групуюцца работнікі раённых, пасялковыя, дзіцячых і лепшых сельскіх бібліятэк, мясцовыя журналісты і прадстаўнікі грамадасці.

Добра працуе метадычнае аб'яднанне пры Гомельскай раёнай бібліятэцы. Яго члены распрацоўваюць і пасля абмеркавання на семінарах рассялююць прыкладныя планы работы на квартал. Раз на месяц праводзіцца адкрытыя дні бібліятэкі, арганізоўваюцца райды на вывучэнне вопыту работы.

Стаўбоўскае раённая бібліятэка здолела прымяніць да метадычнай работы грамадасць. Савет аддзела культуры зашвердзіў востым няштатным метадыстам — загадчыкам лепшых сельскіх бібліятэк, якія памагачу чыпер сваім калагам.

Метадычная аб'яднанні трэба мець у кожным раёне. Яны памагучы сельскім бібліятэкам лепш прапагандаваць кнігу сярод насельніцтва.

Вядома, што поспех любой справы залежыць ад людзей. У Рэчыцкім раёне многа аддаць увагі падрыхтоўцы сельскіх і клубных бібліятэкараў. Маладыя работнікі, якія не маюць яшчэ спецыяльнай адукацыі, праходзяць дзесяцігадовыя практычныя курсы ў раёнай, дзяржаўнай і дзіцячых і тры дні—у сельскай бібліятэцы. Не многаму навукацца за дзесяць дзён, але і за гэты час можна адлабраць ва ўстановы культуры найбольш здольную моладзь, азна-

СЕМІНАР БЫЎ КАРЫСНЫ

Надаўна я вярнуўся з Усесаюзнага семінара рэнтараў на родных універсітэтах, адраду многа работнікі культуры Гомельскага абласнага аддзела.

Мялішчыны зварнуліся з навукай і народнымі метады і формы заняткаў у народных універсітэтах, ад іхніх пачула на маскоўскіх семінарах. Адказваў кожнаму было аднаго ўсесаюзнага праекта 34 народныя універсітэты. Яны ёсць не толькі ў вялікіх гарадах, але і ў многіх калгасах і саўгасах.

Праўда, аддзел мастацтва нашай бібліятэкі сістэматычна аддавае метадычную дапамогу ўніверсітэтам і дзіцячым універсітэтам, у дапамогу лепшым універсітэтам і дзіцячым універсітэтам. Гэта даць магчымасць вынаражыцца іх на занятках іных універсітэтаў.

Рэнтараў народныя універсітэты культуры не толькі дамаюцца вольным работам, але і гаварыць аб цяжкасцях, аб неабходнасці праводзіць абмяненне лепшымі практычнымі метады і формамі работы. Гаворыцца і пра абмяненне лепшымі метады і формамі работы, выкарыстанне лепшых метады і формамі работы, выкарыстанне лепшых метады і формамі работы.

У заключэнні ўсёго семінара праслаўляў лекцыю на імя Ул. І. Леніна, «Першыя знаёмства з мастацтвам—нашы землі», «К. Сіману». Да 50-гадовага дня нарадзіна.

Дзімні абласное Упраўленне культуры і аддзел мастацтва нашай бібліятэкі дамаюцца да лепшых работнікаў культуры і дзіцячых універсітэтаў, у дапамогу лепшым універсітэтам і дзіцячым універсітэтам. Гэта даць магчымасць вынаражыцца іх на занятках іных універсітэтаў.

Б. ПЛЕНЧІН,
загадчыца аддзела мастацтва Гомельскай абласной бібліятэкі імя Ул. І. Леніна.

СТАРОНКІ ВУСНАГА ЧАСОПІСА

«Ад ваянных перамог — да перамог працоўных» — так назвалі вусны часопіс работнікі Гомельскай абласной бібліятэкі.

На старонках часопіса выступіў удзельнік грамадзянскай і Вялікай Айчыннай войнаў, пенсіонер К. Шары. Ён расказаў аб рэвалюцыйным руху на Гомельшчыне, аб слаўных справах Кармянскай бальшавіцкай арганізацыі напярэдадні Кастрычніка і ў дні змагання за Савецкую ўладу.

Герой Савецкага Саюза, дырктар 6-й Гомельскай сярэдняй школы Б. Напач — былы актывіст удзельнік партызанскага руху ў Беларусі, на Украіне і ў Чэхаславакіі. І яго ўспаміны служылі з вялікай увагай.

Наступныя старонкі вуснага часопіса былі прысвечаны працоўным справам гомельчан. Расказвалі пра свае поспехі рабочыя фабрыкі імя 8 сакавіка і завода трактарных пусакварх раўноўскай Г. Манчанка, А. Фаманка.

Агляд «Рэвалюцыйна-гістарычная тэматыка ў беларускай мастацкай літаратуры» зрабіла бібліятэкарка А. Штаня. У заключэнне студэнткі педінстытута Т. Чубова, З. Зеліноўскай, В. Бакаева, В. Астанова прачталі вершы савецкіх паэтаў аб Вялікім Кастрычніку, Радзіме, міры.

А. ШТАКАЎ.

Вось ужо трыццаць гадоў займаюцца з дзецьмі вопытны педагог малявання навукамі чыкаві ў ішоў краіны.

Зара ў групу завітаў мастацтва Мінскага Палаца піянеру, які Сяргей Пятроўскі, займаюцца 200 школьнікаў стэнды.

На здымку — С. Каткоў з групай сваіх вучняў у Мастацкім Музеі БССР.

Фота Ул. ЛУБЯКІ, (БЕЛТА).

ца. Але паступова ўспамінаюць усё радзей і радзей, яны пачынаюць займаць вільшчю пошчу і іх выніваюць... А вось пісьменнік Аляксандра Яўгеневіча Міронаў ужо некалькі гадоў збірае і беражыць іх. Я ішла глядзець гэтую калекцыю, каб напісаць пра яе. Але перш чым зварнуцца да расказаў аб каменях, я павінна... Зрашыць па парадку.

Аляксандра Яўгеневіч сустрачаў мяне не надта прыязна. Маўляў, гэта ў вас ішоў у галаву прышчэпаў і гаватаў пра шчы рэчы. Не пісаць пра яе, што ішоў дыхаючы, што сонца грэе, а Волга ўпадае ў Каліспіскае мора.

— Не пішыце, — загадзілася я. — Ну, а як вы думаеце пісаць пра каменныя, у якой форме? — Не ведаю.

— Я хадзіў па пакоях і раўноўскай раёнай бібліятэцы на чайку. Я спытаў на краі ішоў маўчала. Вядома, і значаў нешта запам'ятае. (Я ўжо тады Аляксандра Яўгеневіча ведаў, але не толькі каменны, а таму ішчэ па тэлефоне прасіла паказаць усё).

— Ну, што вам паказваў яшчэ? — нецярпліва спытаў я і падышоў да аднаго са стэнды.

На галаву паверхю стала ляглівае і вільшчэ. Значыцца, з бурштыны і ноці, мудрагелісты з фарфору і дрэва, праку-

раўны і тыя, што ішчэ не былі вядомыя. Побач — вялізны кітывы вусы, бэлыя вядзведы з коці, ішоў зраблені і ветры, зроблены ішоў ружоўкай... У кожнай рэчы сваё гісторыю і сумная аб'ява ішоў смешная, журботная або вясёлая.

— Гэта нарвешская... Плылі мы тады на параходзе «Валадарскі». Штарміла страшыла, усё абдабрана ішоў. Нікі не маглі зайсці ў бухту.

«Атрыпаўшыца галіны працягнулі на месцынам матроў Аляксандра Міронаў, чатырнаццаць гадоў збірае і беражыць іх са стыхій і перамаглі яе. Лоцман сшышо на дарнасьце падышоў востм луючыю.

— Я ведала гісторыю гэтых камянёў, аб іх толькі не расказалі. Эрэнбург? Нагінаў. Але ніколі не бачыла ішоў. А гэта ішоў, каменная была б гісторыя з іх часам палагодуе, пачаў ахвотна паказваць усё.

Значыць, Дзесяць карабоў, у кожным карабоў па тры чатыры кардонкі. На гэтых кардонках і прымацаваны значкі, космы, мастацтва медыцыны... Дзесяці, сотні значкоў, якія адлюстравалі кожны рэальны ўзросты ішоў выйграў у хлапчукоў. Гэты прыезд таваршч. Гэты прыслаў.

Паглядзець усё немагчыма. Таму Аляксандра Яўгеневіч паказаў мне самыя цікавыя. Але і цікавымі, здаецца, няма канца.

Аляксандра Яўгеневіч ішоў на стон наступную калекцыю: грошы, Папярэдняе грошы, пачынаюцца ад самых першых, вышучаныя пасля Кастрычніцкай рэвалюцыі, да нашых дзён. Грошы вядомыя год, а побач з імі старонкамашчэ злёбні і прадуктовыя карткі.

— Няхай дзеці абачыць, — гаворыць Аляксандра Яўгеневіч, — ішоў таваршч, перад вахміа, які калерыва

Літаратура і мастацтва
Пятніца, 14 студзеня 1966 года

ВЫСОКАГА ЛЁТУ ВАМ, УЗЛЁТАУЦЫ

УЗЛЕТ
«Беларусь»
1965

П. Броўка, П. Глеба, яго выхаванцаў з'яўляюцца больш паловы членаў Саюза пісьменнікаў БССР. З «Пісьменніцкага факультэта» (так ва ўніверсітэце лібунова называюць філфак) штогод выпускаюцца ў літаратуру паэты і прозаікі, крытыкі і літаратуразнаўцы. Не толькі адукацыя, але і творчы зарганізоўваю яны атрымліваю на ўніверсітэце.

Адной з форм такой зарганізоўкі з'яўляецца праца ў літаратурным аб'яднанні і яго вынік гэтай працы — выданне калектыўных паэтычных зборнікаў. Чытачы ўжо мелі магчымасць пазнаёміцца з першымі творами маладых універсітэцкіх паэтаў — кніжкай «Падарункі», якая была выдана ў 1958 годзе. Значна менш чытачоў здолела прачытаць альманах «Вясновая руна»: ён выданы толькі машынапісным спосабам.

Не так даўно ўніверсітэцкае ліб'яднанне атрымала назву «Узлёт». Пад гэтай назвай убачыла на даўня свет і новая кніжка паэзіі, аўтарамі якой з'яўляюцца семнаццаць юнакоў і дзяўчат — студэнтаў універсітэта.

У кожнага з семнаццаці — свае схільнасці, звычкі, свой калі можа так сказаць, паэтычны ўзор. Калі равенні Дня Перамогі Рыгор Семашкевіч, Хведар Чарня, Мікола Лёсцкі і Пятро Сушко заначваюць сёлета ўніверсітэту, то Галіна Панько і Мар'ян Дукса толькі на даўня сталі студэнтамі. Калі прывішчы Казіміра Камейшы, Генадзя Дзмітрыева, Пятра Сушко, Уладзіміра Дзюбы, Эдуарда Зубрыцкага, Уладзіміра Бабурычага ў рэспубліканскім друку з'яўляюцца даволі часта, а прозвішчы Міко-

лы Міцкевіча, Марыя Шаўчонак, Міхася Губернаторава, Аляксандра Нікалаічкі — крыху радзей, калі двое узлётцаў — Мікола Малаўка і Хведар Чарня — выдаюць у гэтым годзе свае першыя кніжкі, то для Галіны Панько і Міколы Вяршыніна выступленне ва «Узлёце» — па сутнасці першае значнае выступленне ў друку. Тым не менш складальнікі кніжкі паэту Алегу Лойку (дарэчы, ён узначальвае літаратурнае аб'яднанне універсітэта) удалося дасягнуць і ідэйна-тэматычнай і кампазіцыйнай збалансаванасці.

Радзіма, маладосць... Гэтымі думамі словамі можна вызначыць тэматычны дыяпазон большасці вершаў кнігі. Ёй, бацькаўшчыне, адрасуюць словы любові маладыя паэты.

О. Вацкішчына Мы ішоў і зноў кады ад спрэчак, радасцей і працы, Каб граціца дзі рабінвакх мастроў І чысціні сцягоў тваіх схілаці. (Р. Семашкевіч, «Спакойна, магутныя дубы»...)

Маладыя паэты не толькі славяць наш сённяшні мірны дзень. Яны добра памятаюць, якой дарогай нашай зашла дзень за днём. Дзеці рэспублікі, дзе ў ваіну быў забіты кожны чацвёрты жыхар, насяляніцтва якой і зараз не дасягнула даваеннага ўзроўню, яны не могуць спакойна абмінуць цяжкія і трагічныя дні ў яе гісторыю. Пра што б яны ні пісалі — ці пра сыноўнюю крыўду бябавячыка (М. Лёсцкі, «Вершы пра бацьку»), ці пра свайх равеннікаў паэтаў, якія загінулі ў гады Вялікай Айчыннай ваіны (М. Малаўка, «...Не дзі лёсесны»), ці пра памяці выдатных бою (Хв. Чарня, «Сад на Сапунгары» і М. Дукса, «Гарубы над помнікам») і ў усіх творах гучыць пракляцце падпалішчыкам ваіны!

Будучае Радзімы — маладосць. Юнаці знапа, камсамольскі задор — гэтым вызначаецца парас шмат якіх старонак кніжкі. Калі кажаць — дык па-сапраўднаму: шчыра, самааддана, калі працаваць — дык з аганьком, да самай знямогі:

Рыні Ялі абспалені, Ные стомыя чала, Не чуно над дугам Звоны песняў кою. Бываюць і моманты Па-над дугам цэлым

ра і складае працэс напісання гэтай, як выявілася потым, залішчана палеркі, дзе аўтарытатна сівіржаляса, што «у гаспадары маецца адна карова 1959 года нараджэння... Хата — 1898 года нараджэння, мае тры акны, адны дзверы, адну печку... У гаспадарцы яшчэ маецца новы самагонны апарат, здаецца, 1960 года нараджэння». Даведка трапіла ў раён, і справілі ў сельсавет едзе займацца начальнік міліцыі... У адваднісці з патрабаваннямі жанру Я. Сіпакоў, як правіла, не «перавыжывае» сваіх герояў, а выступае іх на агульнае асмяяне. І гэта ўздзейнічае куды лепш, чым розныя надкучлівыя «вываўчычыя» сентэнцыі.

Малады сатырык смела карыстаецца гіпербаляй, карыстаецца ўмеца і дакладна, у межах праўды падобнасці, яркімі мазакамі стварае малюнак. Возьмем, напрыклад, гумараску «Ляпата». Напісана яна з бязлітасна іроніяй. Аўтар адна высьмейвае той адрыву навуці ад жыцця, які ў нас часамі шчыра мае месца. Безыменны дысертант абараняе дысертацыю на тэму «Ляпата». Прыводзяцца розныя гістарычныя выкладкі, выказванні, пытанні. Дысертацыя выклікае ўсеагульнае захапленне. Выразна створаны сатырыкам малюнак абспрычывавасці, падхаліства. Аўтар знайшоў многа трапіных дэталей.

Я. Сіпакоў звычайна ідзе ад пачатковых фактаў, завостраючы іх, паварочваючы пад такім пунктам гледжання, што яны становяцца расказавацца дзікі. Тут растуць дупляныя ясені, ракіці. Дзікі прыходзіць сюды на чым, падрываюць карніне, шукаюць нейкіх асабіва, адным ім вядомых ласукаў. Дзікі не прышлі і ў першую і ў наступную ночы. Тым не менш Лёшка цягаў і цягаў мяне туды кожны вечар. Нават тады, калі ў калгасным клубе было кино.

Больш за ўсё Лёшка баіўся, што я, дарослы, намагаю старэйшы за яго, перастаю хаціць з ім. Ён неяк мне сказаў: — Ты не думай, што я малы. Я, ведаеш, не горшы за дарослага магу быці! Я толькі пасміхаўся, часам адкрата, часам употаў са свайго новага друга. Аднаго разу мы пайшлі ў грыбы. Пайшлі па сава абеда, зусім нечакана. І сабралася адрэзу, калі ўжо выгнілі статак. Пасвіць яго была чарга Лёшкавай бабкі. Да абеда пасвіць ён. А пасля поўдзю пагнала бабка. Яна мелася навазвіць венаў для лані. Лёшка заставаўся дома са старым нягомлым дзедам, які джываў ужо свай вец, лежачы ў пасцелі. Бабка яму наказвала навіраць зеля і накарміць кабана. З грыбы мы вярнуліся на змярканні. Набіралі мала. Ды шчыра жатнуліся на гадзюк. Адну з іх утудзелі на самых Лёшкавых ног. Ён быў іранічна талпаче на гэты момант.

— Укусіць! — спалохана крыкнуў я. Але гадзюка схаваўся. Яна была шчыра, радзута, не менш метра ўдоўжкі, і з саччэпэку папаўла ў кусты, з шыпеннем, нехачы віляючы хвостом. — Не ўкусіць, — пагазіў Лёшка маю боюць... — Не нячай, як мыш праглынула. Усё ж ён параў выразна па добрым кію. — Халіні праз пачы вылаўце. Забеш — дванадзіць грахоў адрэзу ларуца! Я засмяяўся, пацуюшы ад Лёшкі староу, як свет, прыму.

Зыраяя вясёлка Мерзе паюсе (М. Малаўка, «У сенакос»). Гонар за мірную працу будаўніча выклікаў да жыцця наступны радкі верша Генадзя Дзмітрыева «На рыхтаванні»:

Ад вышні і — быццам п'яны, Бо на кароткі міг адчуў, Ныбата я ў ракеталёне У бездзіну сіюю лачу...

Скафандрам мне — мая спадкоўка, Лячу сэрвом дым, агоні і гром. Расстава ўіне будлацкоўна, Мой дом, мой першы камсамдром. Безумоўна, можна знайсці ў зборніку радкі і нават вершы, якія сведчаць пра творчую нявопытнасць іх аўтараў. Але не трэба забывацца, што кніжка гэтая — толькі адна з першых прыступак на лесвіцы ў вялікую літаратуру. І хоць, магчыма, не ўсе з семнаццаці маладых паэтаў адолеюць гэтую лесвіцу — для кожнага з іх «Узлёт» назаўжды стане найдаражэйшай памяткай пачытнага хрышчэння.

У некаторых аўтараў «Узлёт» адчуваецца захапленне студэнцкім жорганам. Так, у прыватнасці, у Казіміра Камейшы чытаем: «Сумненна было навалам». І тут жа, праз тры радкі, у Генадзя Дзмітрыева «бутылі... здоюць навалам». Мова — першааснова літаратуры. Таму барацьба за яе багацце, чысціню, выразнасць — барацьба за грамадскую вартасць паэзіі...

Зборнік «Падарункі» быў прысвечаны саракагоддзю БССР. Альманах «Вясновая руна» (1961 г.) рыхтаваўся да саракагоддзя ўніверсітэта. «Узлёт» выданы ў год дзвудцацігоддзя перамогі над фашыскай Германіяй. Думецца, што вярта было б вельмі штогадовае выданне літаратурных зборнікаў — спосабаў «Дзён універсітэцкай паэзіі». Для гэтага ёсць усе неабходныя тэрыторыя і матэрыяльныя магчымасці.

Трэба, каб і тыраж такіх кніг (у якіх можна ўключыць прозу, драматургію, крытычныя нататкі і г. д.) быў вышэй за дзве тысячы экзэмпляраў (тыраж «Узлёту»), бо колькасць студэнтаў толькі ў адным універсітэце ў тры разы большая за гэтую лічбу.

І яшчэ адно. У будучых зборніках добра было б даваць не толькі невялікія біяграфічныя дэведкі пра аўтараў, але і здымкі саміх аўтараў. Чытач хоча як мага лепш ведаць кожнаго новага вырай, які ляціць у родную літаратуру.

Фільм пазнаёміць гледзюца з архітэктурным помнікам старажытнага Русі — Кірыла-Белазерскім манастыром, размешчаным на беразе Сівэрскага возера.

Вытворчасць Маскоўскай кінастудыі навукова-папулярных фільмаў. Аўтар сцэнарыя — В. Зай, рэжысёр — Я. Мірымаў.

«ЛЯ СІВЕРСКАГА ВОЗЕРА» Фільм пазнаёміць гледзюца з архітэктурным помнікам старажытнага Русі — Кірыла-Белазерскім манастыром, размешчаным на беразе Сівэрскага возера.

«КАРЕНДАНШ І ЖАР-ПТУШКА» Кінакарціна расказвае пра дзікую мастацкую студию Дома піянераў Ленінскага раёна Кіева, пра яе вучню і іх выдатныя работы, якія шырока вядомы ў многіх краінах свету.

«КАЛІ У МІЛАНЕ СПЯВАЛІ ПА-РУСКУ» Фільм расказвае аб трыццаці савацкага опернага мастацтва ў час гастроляў опернай групы Вялікага тэатра ў Міланскім тэатры «Скала». Аўтары націны пашырылі рамкі паэды, унесшы ў яго музычныя эпізоды з опер, якіх у Мілане прадастаўлялі рускае опернае мастацтва.

«Э ПЕСНЯЯ ПА АУСТРЫІ» У фільме расказваецца аб гастролях Ансамбля песні і танцаў Ленінградскай ваеннай аргі у Аўстрыі ў сувязі з 20-годдзем вызвалення Аўстрыі савацкімі воінамі ад фашызму. Частка фільма — сустрэча Дзяржаўнага дагавору аб нейтралітэце.

«ЮРЫЙ ШУМСКІ» Гэта кінакарціна выдатна азначае Юрыя Васільева Шумскага, чыё ім называюць увайшло ў гісторыю ўкраінскага савецкага тэатра. Фільм уключае ў сабе тры часткі, сустрэчы савацкіх артыстаў ансамбля з іраўнімамі Камуністычнай партыі Аўстрыі.

«ЛЯ СІВЕРСКАГА ВОЗЕРА» Фільм пазнаёміць гледзюца з архітэктурным помнікам старажытнага Русі — Кірыла-Белазерскім манастыром, размешчаным на беразе Сівэрскага возера.

«КАРЕНДАНШ І ЖАР-ПТУШКА» Кінакарціна расказвае пра дзікую мастацкую студию Дома піянераў Ленінскага раёна Кіева, пра яе вучню і іх выдатныя работы, якія шырока вядомы ў многіх краінах свету.

Восі і шчыра адзі зніс Уладзіміра Прамоўска, мастака Барысукаса Шлопацова іна Дзяржынскага, пераходзіў у матрыял. Мастак шчыра і шчыра раз паравалі аналіза, што ўдалося, а што — не.

«ЛЯ СІВЕРСКАГА ВОЗЕРА» Фільм пазнаёміць гледзюца з архітэктурным помнікам старажытнага Русі — Кірыла-Белазерскім манастыром, размешчаным на беразе Сівэрскага возера.

«КАРЕНДАНШ І ЖАР-ПТУШКА» Кінакарціна расказвае пра дзікую мастацкую студию Дома піянераў Ленінскага раёна Кіева, пра яе вучню і іх выдатныя работы, якія шырока вядомы ў многіх краінах свету.

«ЛЯ СІВЕРСКАГА ВОЗЕРА» Фільм пазнаёміць гледзюца з архітэктурным помнікам старажытнага Русі — Кірыла-Белазерскім манастыром, размешчаным на беразе Сівэрскага возера.

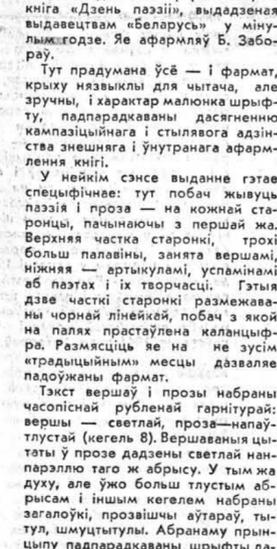
«ЛЯ СІВЕРСКАГА ВОЗЕРА» Фільм пазнаёміць гледзюца з архітэктурным помнікам старажытнага Русі — Кірыла-Белазерскім манастыром, размешчаным на беразе Сівэрскага возера.

«КАРЕНДАНШ І ЖАР-ПТУШКА» Кінакарціна расказвае пра дзікую мастацкую студию Дома піянераў Ленінскага раёна Кіева, пра яе вучню і іх выдатныя работы, якія шырока вядомы ў многіх краінах свету.

«ЛЯ СІВЕРСКАГА ВОЗЕРА» Фільм пазнаёміць гледзюца з архітэктурным помнікам старажытнага Русі — Кірыла-Белазерскім манастыром, размешчаным на беразе Сівэрскага возера.

«КАРЕНДАНШ І ЖАР-ПТУШКА» Кінакарціна расказвае пра дзікую мастацкую студию Дома піянераў Ленінскага раёна Кіева, пра яе вучню і іх выдатныя работы, якія шырока вядомы ў многіх краінах свету.

«ЛЯ СІВЕРСКАГА ВОЗЕРА» Фільм пазнаёміць гледзюца з архітэктурным помнікам старажытнага Русі — Кірыла-Белазерскім манастыром, размешчаным на беразе Сівэрскага возера.

Восі і шчыра адзі зніс Уладзіміра Прамоўска, мастака Барысукаса Шлопацова іна Дзяржынскага, пераходзіў у матрыял. Мастак шчыра і шчыра раз паравалі аналіза, што ўдалося, а што — не.

«ЛЯ СІВЕРСКАГА ВОЗЕРА» Фільм пазнаёміць гледзюца з архітэктурным помнікам старажытнага Русі — Кірыла-Белазерскім манастыром, размешчаным на беразе Сівэрскага возера.

«КАРЕНДАНШ І ЖАР-ПТУШКА» Кінакарціна расказвае пра дзікую мастацкую студию Дома піянераў Ленінскага раёна Кіева, пра яе вучню і іх выдатныя работы, якія шырока вядомы ў многіх краінах свету.

«ЛЯ СІВЕРСКАГА ВОЗЕРА» Фільм пазнаёміць гледзюца з архітэктурным помнікам старажытнага Русі — Кірыла-Белазерскім манастыром, размешчаным на беразе Сівэрскага возера.

«ЛЯ СІВЕРСКАГА ВОЗЕРА» Фільм пазнаёміць гледзюца з архітэктурным помнікам старажытнага Русі — Кірыла-Белазерскім манастыром, размешчаным на беразе Сівэрскага возера.

«КАРЕНДАНШ І ЖАР-ПТУШКА» Кінакарціна расказвае пра дзікую мастацкую студию Дома піянераў Ленінскага раёна Кіева, пра яе вучню і іх выдатныя работы, якія шырока вядомы ў многіх краінах свету.

«ЛЯ СІВЕРСКАГА ВОЗЕРА» Фільм пазнаёміць гледзюца з архітэктурным помнікам старажытнага Русі — Кірыла-Белазерскім манастыром, размешчаным на беразе Сівэрскага возера.

«КАРЕНДАНШ І ЖАР-ПТУШКА» Кінакарціна расказвае пра дзікую мастацкую студию Дома піянераў Ленінскага раёна Кіева, пра яе вучню і іх выдатныя работы, якія шырока вядомы ў многіх краінах свету.

«ЛЯ СІВЕРСКАГА ВОЗЕРА» Фільм пазнаёміць гледзюца з архітэктурным помнікам старажытнага Русі — Кірыла-Белазерскім манастыром, размешчаным на беразе Сівэрскага возера.

Восі і шчыра адзі зніс Уладзіміра Прамоўска, мастака Барысукаса Шлопацова іна Дзяржынскага, пераходзіў у матрыял. Мастак шчыра і шчыра раз паравалі аналіза, што ўдалося, а што — не.

«ЛЯ СІВЕРСКАГА ВОЗЕРА» Фільм пазнаёміць гледзюца з архітэктурным помнікам старажытнага Русі — Кірыла-Белазерскім манастыром, размешчаным на беразе Сівэрскага возера.

«КАРЕНДАНШ І ЖАР-ПТУШКА» Кінакарціна расказвае пра дзікую мастацкую студию Дома піянераў Ленінскага раёна Кіева, пра яе вучню і іх выдатныя работы, якія шырока вядомы ў многіх краінах свету.

«ЛЯ СІВЕРСКАГА ВОЗЕРА» Фільм пазнаёміць гледзюца з архітэктурным помнікам старажытнага Русі — Кірыла-Белазерскім манастыром, размешчаным на беразе Сівэрскага возера.

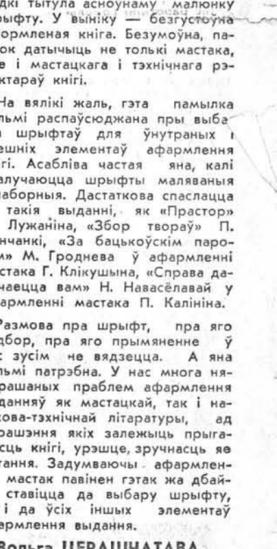
«ЛЯ СІВЕРСКАГА ВОЗЕРА» Фільм пазнаёміць гледзюца з архітэктурным помнікам старажытнага Русі — Кірыла-Белазерскім манастыром, размешчаным на беразе Сівэрскага возера.

«КАРЕНДАНШ І ЖАР-ПТУШКА» Кінакарціна расказвае пра дзікую мастацкую студию Дома піянераў Ленінскага раёна Кіева, пра яе вучню і іх выдатныя работы, якія шырока вядомы ў многіх краінах свету.

«ЛЯ СІВЕРСКАГА ВОЗЕРА» Фільм пазнаёміць гледзюца з архітэктурным помнікам старажытнага Русі — Кірыла-Белазерскім манастыром, размешчаным на беразе Сівэрскага возера.

«КАРЕНДАНШ І ЖАР-ПТУШКА» Кінакарціна расказвае пра дзікую мастацкую студию Дома піянераў Ленінскага раёна Кіева, пра яе вучню і іх выдатныя работы, якія шырока вядомы ў многіх краінах свету.

«ЛЯ СІВЕРСКАГА ВОЗЕРА» Фільм пазнаёміць гледзюца з архітэктурным помнікам старажытнага Русі — Кірыла-Белазерскім манастыром, размешчаным на беразе Сівэрскага возера.

Восі і шчыра адзі зніс Уладзіміра Прамоўска, мастака Барысукаса Шлопацова іна Дзяржынскага, пераходзіў у матрыял. Мастак шчыра і шчыра раз паравалі аналіза, што ўдалося, а што — не.

«ЛЯ СІВЕРСКАГА ВОЗЕРА» Фільм пазнаёміць гледзюца з архітэктурным помнікам старажытнага Русі — Кірыла-Белазерскім манастыром, размешчаным на беразе Сівэрскага возера.

«КАРЕНДАНШ І ЖАР-ПТУШКА» Кінакарціна расказвае пра дзікую мастацкую студию Дома піянераў Ленінскага раёна Кіева, пра яе вучню і іх выдатныя работы, якія шырока вядомы ў многіх краінах свету.

«ЛЯ СІВЕРСКАГА ВОЗЕРА» Фільм пазнаёміць гледзюца з архітэктурным помнікам старажытнага Русі — Кірыла-Белазерскім манастыром, размешчаным на беразе Сівэрскага возера.

ПА ЗАКОНАХ ЖАНРУ

Яна Сіпакоў да апошняга часу быў вядомы галоўным чынам як паэт-лірык і цікавы нарысіст. І вось перад намі яго новая кніжка зборнік гумараск. Скажам прама, не ўсе яны роўныя па якасці. Невыразны твор «Халасціак Настаска», дробязная па задуме «Лекцыя пра каханне», можна было б скараціць колькасць «анталогічных» гумараск.

Але гаварыць хочацца не пра «выдаткі вытворчасці», а пра тое галоўнае, чым вызначаецца кніжка Я. Сіпакова. А вызначаецца яна вельмі, дасціпным гумарам, глыбокім разуменнем законаў і сакрэтаў смешнага. Пьсьменнік трапіна ўлоўвае сутнасць паэды, з'яві, выбірае характарыстычныя адзнакі творчарнае нестэтычнае.

Пад абстракт сатырыка трапілі бюракраты, падхалімы, прайдзісвесты, плеткары, п'яніцы, марнатраўцы. Восі гумараска «Даведка». Спачатку яна насцярковае. Старшыня сельсавета, сакратар і ўчастковы міліцыянер пайшлі «ганяць» самагоншчыкаў. А што атрымаўся? Самі перапаліся... На гэтую тэму ўжо столькі пісалася, што, здаецца, нешта новае і прымудца немагчыма. Але Я. Сіпакоў знайшоў для яе арыгінальны і сапраўды смешны паварот. Участковы адрэзу выплаў з дзесяня, а старшыні і сакратару, якім яшчэ ўдалося дабрацца да месца службы, выдала пісаць даведку. Сутнасць твора

з'явіў мастацтва. Трапіна высьмейны плеткары ў «Пярэпалхалу з валар'янкай». Зоравае дастаецца бюракратам у гумараску «Лысы юбілей», «За трымі пеўнямі», «Канец падхаліма», «Праблема паравывання». Асабліва выразная апошняя.

А колькі эдэкалага гумару ў адным з лепшых твораў кніжкі — «Помнік куранячых двойняў». У інкубатары лічылі, што праца ў іх наладжана зусім дрэнна. Восі ў іншых месцах — здоравя! Хтосьці даводзіў, «што ў іншых гаспадарках вылучаюцца двойні». Іншы пераконаў, што ў суседзях «выведзены кураняты насучы які». І паехалі работнікі інкубатару вучыцца ў розныя каныч краіны. На Украіне адна група дзівілася: — Глядзі ты, якія жоўчэнькі. І з крыкатам. У Прыбалтыцы другая група захапалася: — Ого, як зладжана ціўкаюць. Як адзі голас! Гэта ж хор! А, вярнуўшыся, уобачылі, што ў іх інкубатары поўна экскурсантэ...

Аўтар трапіна высьмейў мастроў дупстаражнік і грошы (вядома, дзяржаўны) на бездумную заняткі. Мова кнігі жывая, вобразная. Аўтар любіць вострае скакаць слова, уважліва ставіцца да яго і ўмеі ім карыстацца. І шчыра адна каштоўная якасць вызначае гэтую кніжку — лаянамі, дакладнасць. Зборнік пераканаўча сведчыць аб тым, што ў беларускую літаратуру прышоў зольны гумарыст.

Г. ЮРЧАНКА.

шай за першую. Мые аж скаланула. Лёшка таксама спануваў. — Дарогу перапаўла. — Ціха сказаў ён. Месца тое мя абшылі. Але ўдлач не было. Грыбоў у абыдзку, калі мы вярнуліся, наўрад ці халіла б на поўдзень.

Падыходзіла да дома, Лёшка раптам спавіўся, успомніў, што ў закутку сядзіць галодны кабан. Мы прынесьлі халу. І неўзабаве пачулі, як вісчаў кабан. Ён аж ашалеў! ламаў хляччю, прыбудаваны да хаты. Хуценька павярнуўшы дамоу, Лёшка з клопатам буркнуў, што яму не варта было ісці ў тыя грыбы. Яму, мабыць, сорамна стала, што падвёў бабку, павябачыўшы ўправіцца з хатнім клопатам. Буркнуў, а мне здаўся — ён наракае на мяне, што я яго павёў. Зчыркалася, калі я спускаўся — да возера. Сонца, напярэдаўніш за дзень, заходзіла за небасхі. Снежка вела мяне паўз пахілю хату Лёшкавай бабкі, па будзёнішчу проста ў ціхую стому пад ракітам. Высокая старая бярэза стамлена знешвала голле над пахілай хаткай.

Возера бліжэй за ўсё падалася да іх хаты. Яно было з невяскоім пахілым берагам, зарослым хмызняком і аірам. Вада была цёплая, бы толькі што падагрэтая і як бы наўмысна вылітая ў возера. У валдзе жыло сонца. Яно засланялася далёкімі гарамі і забіло напалавіну. Ад яго святла вада стала падобнай на загараляны твары жаячы, якія толькі праехалі міма на возе. Над маладым альпэўнікам заружавелася неба. Я выкупаўся, «прапнуў і сёў у прывязаную да хмызняку лодку. Неба ціха глядзела перад соню ў раку. З бярэгу да лодкі саслінуў Лёшка. Валасы яго былі ўскуджанымі. Просты светар, відаць, ад частага надывання прыстаў, агаліў шыю і схаваў у рукавах палцы. Вочы смяяліся.

— Два відры менавіт з'еў, каб ён праваліўся, — сказаў Лёшка гэтак, як гаворыць бабка. Ён быў прыкметна здавалены, што ўправіўся да прытоў бабкі. Сказаў і ўсмінуўся.

Ты што ў сядзельях? Баснож хадзі, — не ўтрымаўся я, бо бачыў, што абутак ад ра-

«ЛЯ СІВЕРСКАГА ВОЗЕРА» Фільм пазнаёміць гледзюца з архітэктурным помнікам старажытнага Русі — Кірыла-Белазерскім манастыром, размешчаным на беразе Сівэрскага возера.

«КАРЕНДАНШ І ЖАР-ПТУШКА» Кінакарціна расказвае пра дзікую мастацкую студию Дома піянераў Ленінскага раёна Кіева, пра яе вучню і іх выдатныя работы, якія шырока вядомы ў многіх краінах свету.

«ЛЯ СІВЕРСКАГА ВОЗЕРА» Фільм пазнаёміць гледзюца з архітэктурным помнікам старажытнага Русі — Кірыла-Белазерскім манастыром, размешчаным на беразе Сівэрскага возера.

«КАРЕНДАНШ І ЖАР-ПТУШКА» Кінакарціна расказвае пра дзікую мастацкую студию Дома піянераў Ленінскага раёна Кіева, пра яе вучню і іх выдатныя работы, якія шырока вядомы ў многіх краінах свету.

«ЛЯ СІВЕРСКАГА ВОЗЕРА» Фільм пазнаёміць гледзюца з архітэктурным помнікам старажытнага Русі — Кірыла-Белазерскім манастыром, размешчаным на беразе Сівэрскага возера.

